Notitie ten behoeve van raadsinformatiebijeenkomst over de Takendiscussie/hernieuwde samenwerking Stadsregio Parkstad Limburg op 2 februari 2020.

Aanleiding
De informatiebijeenkomst gaat vooraf aan de gemeentelijke besluitvorming over de hernieuwde samenwerking binnen de Gemeenschappelijk Regeling Stadsregio Parkstad Limburg (GR SPL) in maart.

Vooraf: de inrichting van de samenwerking op dit moment
Eind 2013 hebben de raden van de gemeenten van Parkstad ingestemd met een wijziging van de samenwerking, waardoor deze een samenwerking van colleges werd. "De macht" binnen de samenwerking ligt bij de 4 bestuurscommissies, die worden gevormd door de gemeentelijke portefeuillehouders.
Zij behartigen in samenwerking afgesproken taken op het gebied van 4 kernthema's:
- Wonen en herstructurering
- Ruimte (incl. energietransitie en duurzaamheid)
- Mobiliteit
- Economie en toerisme

Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur (DB), gevormd door alle burgemeesters van de Parkstadgemeenten, dat primair verantwoordelijk is voor de organisatie van de samenwerking, regio- en grensoverschrijdende samenwerking, bestuurscommissies overstijgende aangelegenheden, regiobijdragen, verdeling van de middelen en bedrijfsvoering.
Het Algemeen Bestuur (AB), bestaande uit burgemeester en 1 wethouder van elke gemeente, besluit definitief over de belangrijke financiële stukken met name begroting en jaarrekening.

Het regiobureau/ambtelijke organisatie Parkstad faciliteert de bestuurscommissies en het DB/AB en sinds kort ook de Stuurgroep Regiodeal en SES, zowel inhoudelijk als logistiek en krijgt daarvoor structurele middelen in de vorm van gemeentelijke bijdragen.

Waarom hernieuwde samenwerking
Takendiscussie Parkstad.
Terugblik
Bij de discussie over de toekomst van de regionale samenwerking binnen de GR in 2013 was de conclusie, dat de regionale samenwerking zou worden afgebouwd, want dat een groot aantal taken zou worden overgenomen door IBA en LED, en door gemeenten. De doelstelling om binnen 3 jaar de afgesproken afbouw van formatie bij het Regiobureau (van 30 fte naar 10 fte) en bezuinigingen (van een begroting van 7,2 miljoen naar 1,9 miljoen) te realiseren, is in de jaren daarna nagenoeg bereikt. In de loop van 2015 werd echter gesignaleerd, dat het niet lukte om de veronderstelde takenoverdracht te realiseren. IBA en LED namen minder/geen projecten over, en geen van de gemeenten nam de afgesproken taken op het gebied van bedrijfsvoering, GROS en lobby over. De afgelopen jaren zijn door middel van incidentele en tijdelijke ingrepen formatieaanpassingen/uitbreidingen in de bezetting van het regiobureau gedaan, waardoor taken toch uitgevoerd konden blijven worden. Daarbij kon veelal een beroep worden gedaan op het frictiebudget, dat in 2014 in het leven was geroepen als werkbudget voor de reorganisatie, die in 2017 zou zijn afgerond. Door het voorspoedige verloop van de transformatie van het bureau (afbouw formatie ging sneller dan verwacht) kon dit budget langer en ruimer worden ingezet.

De discussie over de toekomstige Parkstadsamenwerking en de financiering van het regiobureau is toen onder de noemer ***"Takendiscussie"*** op de agenda gekomen, maar door de Regio Deal en de brief van het ministerie van BZK (**brief Ollongren**) heeft deze discussie een extra dimensie gekregen. In reactie (**brief Vlecken**) op de brief van het Ministerie van BZK over de versterking van de bestuurskracht is aangegeven, dat het streven is om in te zetten op praktische en realistisch haalbare ontwikkelingen die in gang zijn gezet. In het bijzonder worden drie beleidsterreinen genoemd: duurzaamheid & energietransitie, grensoverschrijdende samenwerking (GROS) en sociaaleconomische structuurversterking (SES).
Geschetste ontwikkelingen zijn leidend voor het afronden van de takendiscussie en het hernieuwen van de samenwerking.

Wat er verandert: Voortbouwen op bestaande praktijk
De afgelopen jaren is in Parkstad een samenwerkingspraktijk gegroeid, die effectief en succesvol is. Ook bij de Regio Deal kon hier gebruik van worden gemaakt. Basis voor de toekomstige samenwerking is dan ook het voortbouwen op die praktijk en deze daar waar dat nodig is, aanpassen.

1. Actualisering van de Parkstadagenda: Strategische Agenda Parkstad 2021-2030.
De onderlegger voor onze samenwerking in Parkstad is de gemeenschappelijke agenda. De verbreding/vernieuwing in de samenwerking noopt tot een actualisering van de huidige uit 2015 daterende agenda in een Strategische Agenda Parkstad 2021-2030, waarin met name de nieuwe thema's duurzaamheid, GROS en SES een (duidelijker) plek krijgen.

2. Uitbreiding kernthema's en instellen Bestuurscommissies Duurzaamheid en SES. Wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Parkstad Limburg en het Blauwe schema
De verandering in de samenwerking ziet met name op het formeel in de GR verankeren van de thema's Duurzaamheid & Energietransitie, GROS en SES, meer specifiek Kansrijke Start, Gezonde basisschool van de toekomst/de verlengde schooldag en Onderwijs-Arbeidsmarkt. De 3 beleidsterreinen worden in artikel 2 van de GR aan de opsomming van kerntaken toegevoegd.
Ten behoeve van de behartiging van die taken worden 2 nieuwe Bestuurscommissies ingesteld te weten: Duurzaamheid & Energietransitie en SES. En het thema GROS wordt expliciet genoemd als taak van het DB. (Artikel 9).
In de praktijk wijzigt er niet zo veel.

- Duurzaamheid en energietransitie waren al opgenomen in de oude regeling. Nu worden klimaatadaptatie en circulaire economie daaraan toegevoegd; en feitelijk is al een Bestuurscommissie Duurzaamheid operationeel, die nu nog acteert onder de vlag van de Bestuurscommissie Ruimte.
- GROS werd ook al opgepakt, maar niet zo expliciet benoemd. De aanpak is/wordt versterkt in het kader van de Regio Deal.
- Voor wat betreft SES wordt door gegaan met datgene, waarmee in het kader van de Regio Deal onder aansturing van de Stuurgroep SES is begonnen. Het betreft de uitwerking van de programmalijnen "Kansrijke Start", Gezonde basisschool van de toekomst/ de verlengde schooldag en Onderwijs-Arbeidsmarkt. De bestaande Stuurgroep SES wordt "omgezet" naar een Bestuurscommissie SES.
- Omdat de grote mobiliteitsdossiers, Buitenring en spoorverbinding met Aken, uitgevoerd zijn of worden, is de noodzaak van een zelfstandige Bestuurscommissie Mobiliteit weggegevallen. Deze kan worden samengevoegd met de Bestuurscommissie Ruimte.

3. Overdracht collegebevoegdheden aan de bestuurscommissies

Om de bestuurscommissies hun rol te kunnen laten vervullen, dragen de colleges taken en bevoegdheden op de betreffende kernthema's aan die commissie over. Het betreft:

- het uitoefenen van een regionale platformfunctie
- het nemen van besluiten ten aanzien van bovenregionale, bovengemeentelijke afstemmings-vraagstukken alsmede het bepalen op welke manier dergelijke vraagstukken kunnen worden afgewikkeld;
- het namens de regio, zijnde alle Parkstad-Limburggemeenten, kunnen reageren op van hogere overheden ontvangen documenten, waaronder het geven van inspraakreacties;
- het voorbereiden van regionaal beleid;
- het vaststellen van regionaal beleid voor zover dit een collegebevoegdheid betreft;
- het opstellen en vaststellen van regionale beleidsregels;
- het toetsen van de toepassing en uitvoering van regionaal beleid;
- het programmeren en vaststellen van regionale programmeringen en regionale programma's;
- het regionaal monitoren;
- het regionaal ontwikkelen van instrumenten en
- het verstrekken van financiële middelen/subsidies (voor zover -regionaal- budget voorhanden is.

De overdracht heeft alleen betrekking op collegebevoegdheden op de benoemde kernthema's. Overige collegebevoegdheden (zoals genoemd in artikel 160 Gemeentewet) bleven en blijven des colleges. Hierbij zij opgemerkt dat beleid dat aan de raad is, wellicht wordt voorbereid binnen de regio, maar het is de raad/de raden van alle Parkstadgemeenten, die beslist/beslissen over vaststelling van ervan.

4. Financiële gevolgen; wijziging begroting 2021 SPL

De afronding van de takendiscussie en de hernieuwde samenwerking vraagt om een uitbreiding van formatie bij het Regiobureau en om meer werkbudget. Totaal gaat het om een verhoging van de bijdragen van de gemeenten voor de uitvoering van de taken met € 564.781.

1. Toename van de loonkosten ten behoeve van 1 fte programmamanager duurzaamheid € 119.153.
2. Toename van de loonkosten ten behoeve van 2 fte bedrijfsvoering € 179.628.
3. Toename van de materiële kosten bedrijfsvoering € 66.000.
4. Toename van het werkbudget € 200.000.

Deze kosten worden als volgt over de gemeenten verdeeld.

1. De loonkosten worden verdeeld over de Parkstadgemeenten exclusief Heerlen. De gemeente Heerlen levert in plaats daarvan 3 regionale programmamanagers (SES, GROS, Economie en Toerisme) met bijbehorende ondersteuning. Verdeling vindt plaats op basis van de reguliere verdeling voor de Regiobijdrage, herrekend naar het feit dat de gemeente Heerlen niet bijdraagt.
2. De materiele kosten bedrijfsvoering en de toename van het werkbudget worden over alle gemeenten verdeeld op basis van de reguliere verdeling van de Regiobijdrage.

Bijdrage per gemeente per jaar		**Bijdrage per gemeente in 2021 (vanaf 1 juli)**
Gemeente	**Bedrag**	**Bedrag**
Heerlen	€ 104.139	€ 52.070
Beekdaelen	€ 84.937	€ 42.468
Brunssum	€ 81.606	€ 40.803
Kerkrade	€ 138.760	€ 69.380
Landgraaf	€ 101.667	€ 50.833
Simpelveld	€ 25.133	€ 12.566
Voerendaal	€ 28.539	€ 14.270
Totaal	€ 564.781	€ 282.390

Voor Brunssum betekent dat dus een verhoging van de bijdrage aan Parkstad van €81.606,-. Aangezien het besluitvormingsproces rondom de takendiscussie pas afgerond wordt in april 2021, zal de facturering van bijdragen in 2021 naar rato plaatsvinden, dat wil zeggen dat de voorgestelde verhoging met ingang van 1 juli 2021 geëffectueerd zal worden (2021: bijdrage 6/12 deel). Dit leidt voor het jaar 2021 tot een halvering van dat bedrag.

De komende besluitvorming betreft de volgende documenten

1. de Strategische Agenda Parkstad Limburg 2021-2030
2. een wijzigingsvoorstel van de bestaande Gemeenschappelijke Regeling Parkstad Limburg
3. het bij de GR behorende aangepast “Blauwe Schema”
4. een bevoegdhedenoverdrachtsdocument samenhangende met het instellen van de twee nieuwe bestuurscommissies: een Bestuurscommissie Duurzaamheid en een Bestuurscommissie SES
5. een voorstel tot wijziging van de begroting van Parkstad.

De van colleges en raden gevraagde besluitvorming/procedures:

- De colleges dienen in te stemmen met de Strategische Agenda.
- De colleges dienen in te stemmen met de wijziging van de GR (met bijbehorend Blauw Schema), waarvan de instelling van een Bestuurscommissie Duurzaamheid en SES en daarmee gepaard gaande bevoegdhedenoverdracht deel uit maken. Voor wat betreft SES gaat het om de thema’s, die ook in de Regio Deal zijn opgenomen: Kansrijke Start, Gezonde basisschool van de toekomst/de verlengde schooldag en Onderwijs-Arbeidsmarkt.
- De wijziging van de GR en de instelling van de bestuurscommissies dient aan de raden te worden voorgelegd voor toestemming (wijziging GR) respectievelijk zienswijze (instellen bestuurscommissies).
- Ook de begrotingswijziging dient aan de raden te worden voorgelegd voor een zienswijze.